

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr 2

płk dypl. Jan SAJAK

PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I WYKORZYSTANIE
PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH

Skrypt wykładu

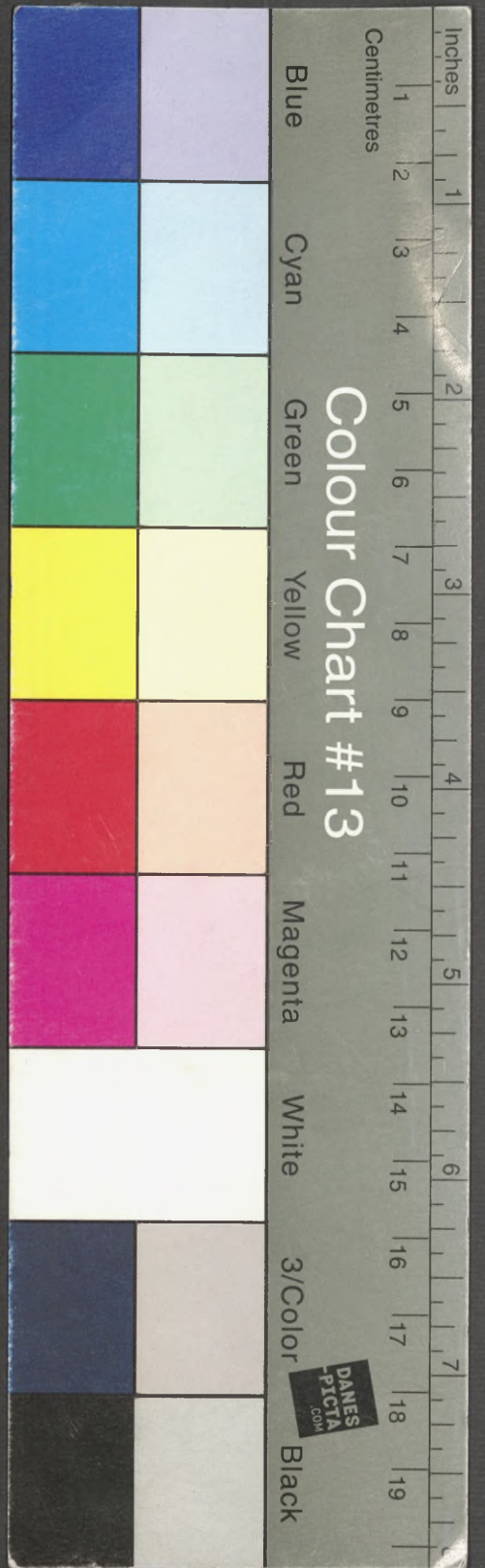

WOJSKO
LOTNICTWA
SZTABU
GENERALNEGO
gen. Broni K. Świerczewskiego
035079

14
WARSZAWA

KWIECIEŃ

1973

520.224

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr **2**

płk dypl. Jan SAJAK

PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I WYKORZYSTANIE
PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH

Skrypt wykładu

SKRYPT W ODDZIALE
LOTNICTWA SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
35079

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im.gen.brani K.Swierczewskiego

Swierczewski

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA TAKTYKI I LOTNICTWA

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 12657

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

~~SECRET~~

Egz.Nr... 2

ZATWIERDZAM

SZEF KATEDRY TAKTYKI LOTNICTWA

I. PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I BAZOWANIE PUŁKU LOTNICTWA
WOJSK LĄDOWYCH.

Wzpo płk dypl.Zygmunt GRZEBA

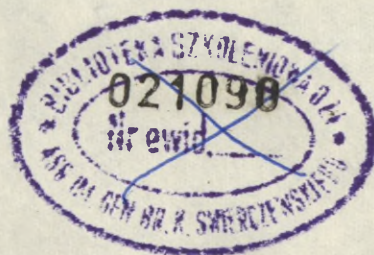
nia ..... 1973 r.

III. ORGANIZACJA I PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PUŁKU LOTNICTWA
WOJSK LĄDOWYCH

płk dypl.Jan SAJAK

IV. "PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I WYKORZYSTANIE
PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH"

/Skrypt wykładu /

ARCHIWUM
LOTERY SZOLENIOWE
SZTABU GENERALNEGO
gen. broni K. Swierczewskiego

235079

W S T Ę P

W okresie po drugiej wojnie światowej nastąpił szybki rozwój konstrukcji śmigłowców różnych typów. Równoległe do tego wypracowywano koncepcję wykorzystywania śmigłowców na współczesnym polu bitwy oraz przystąpiono do coraz szerszego wprowadzania śmigłowców w uzbrojenie różnych rodzajów sił zbrojnych, w tym szczególnie wojsk lądowych. Przebieg działań wojennych w południowo-wschodniej Azji potwierdził znaczną przydatność śmigłowców w działaniach bojowych i wpłynął w istotnym stopniu na przyspieszenie procesu uzbrojenia wojsk w śmigłowce. Dynamikę przebiegu tego procesu obrazują dane dotyczące wzrostu ilości śmigłowców w siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych, według których liczba śmigłowców w latach 1961 do 1970 zwiększyła się z 4047 do 12014 sztuk. Stosunek procentowy śmigłowców do pozostałych aparatów latających wzrósł w tym czasie z 12,9% do 36,6%.^x Śmigłowiec stał się ważnym środkiem transportu, rozpoznania i walki we współczesnych działaniach bojowych.

Wraz z rozwojem ilościowym i jakościowym śmigłowców w siłach zbrojnych różnych państw świata, rosła ich rola, szczególnie w zakresie wykonywania przez nich zadań w interesach wojsk lądowych. Śmigłowce stały się integralną częścią tych wojsk. Powstały specjalne oddziały śmigłowców przeznaczone do działań na korzyść wojsk lądowych tworząc tzw. lotnictwo wojsk lądowych. W naszych siłach zbrojnych powstały dwa pułki lotnictwa wojsk lądowych, przeznaczone do wykonywania zadań na korzyść tych wojsk. W niniejszym skrypcie zostaną omówione podstawowe zagadnienia związane z wykorzystaniem tych pułków w działaniach bojowych. Ponieważ pułki te powstały stosunkowo niedawno i proces związany z wypracowaniem sposobów ich wykorzystania nie jest jeszcze zakończony, reprezentowane w skrypcie poglądy stanowią jedynie próbę podsumowania dotychczasowych doświadczeń i w związku z tym mogą ulegać istotnym zmianom.

---

x/ Patrz: W.Ostrowicz - "Śmigłowce" - str 24.

I. PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I BAZOWANIE PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH

Pułki lotnictwa wojsk lądowych przeznaczone są do zabezpieczenia działań związków taktycznych armii ogólnowojskowych w zakresie: rozpoznania powietrznego, przerzutu grup specjalnych, rozpoznania artyleryjskiego, w tym poprawiania ognia artyleryjskiego, rozpoznania inżynieryjnego, rozpoznawania skażeń promieniotwórczych i chemicznych, desantowania małych desantów powietrznych bez ciężkiego sprzętu oraz rekonosansu i dowodzenia.

Pułk lotnictwa wojsk lądowych składa się :
z dowództwa, sztabu, sekcji politycznej, sekcji służb, sekcji inżynieryjno-lotniczej, batalionu zaopatrzenia, sekcji wojskowej służby wewnętrznej, pięciu eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, jednej eskadry lotnictwa łącznikowego, dwóch kluczy śmigłowców dla potrzeb brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych.

Ogółem w pułku lotnictwa wojsk lądowych znajduje się:
- oficerów, chorążych, podoficerów i szeregowych - 1413;
- 60 śmigłowców typu Mi-2 oraz samoloty typu Jak-12 i AN-2;
- samochodów różnych typów - 233;
- przyczep samochodowych różnych typów - 98.

Dywizyjne eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych są przeznaczone do zabezpieczenia działań DZ/DPanc/. Każda eskadra śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych składa się :
z dowództwa, trzech kluczy lotniczych /w przyszłości z czterech kluczy/, obsługi technicznej śmigłowców, plutonu zabezpieczenia dowodzenia, polowego zespołu fotograficznego i plutonu zaopatrzenia. Ogółem każda eskadra śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, zgodnie z etatem, powinna posiadać :

- 131 oficerów, chorążych, podoficerów, szeregowców;
- 9 śmigłowców Mi-2 /w perspektywie 12 Mi-2/;
- 28 samochodów różnych typów;
- 11 przyczep samochodowych.

Armijna eskadra lotnictwa łącznikowego jest przeznaczona dla zaspokojenia potrzeb dowództwa i sztabu armii ogólnowojskowej w zakresie łączności i dowodzenia. Eskadra składa się : z dowództwa, sztabu, czterech kluczy lotniczych / dwa klucze śmigłowców łącznikowych, jeden klucz śmigłowców rozpoznania skażeń, jeden klucz samolotów łącznikowych/, obsługi technicznej, plutonu zabezpieczenia dowodzenia i plutonu zaopatrzenia. Ogółem w skład eskadry lotnictwa łącznikowego, zgodnie z etatem wchodzi :

- 164~~0~~ oficerów, chorążych, podoficerów, szeregowców;
- 12 śmigłowców Mi-2, 3 samoloty — Jak-12 i 1 AN-2 oraz jeden śmigłowiec Mi-8 z aparaturą "PED-2";
- 30 samochodów różnych typów;
- 11 przyczep samochodowych.

Samodzielne klucze śmigłowców armijnych brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych są przeznaczone do prowadzenia bezpośredniego rozpoznania oraz poprawiania i kontroli ognia artylerii. Każdy samodzielny klucz śmigłowców składa się: z dowództwa, drużyny ubezpieczenia lotów, obsługi technicznej i drużyny gospodarczej.

Ogółem stan etatowy każdego samodzielnego klucza śmigłowców przewiduje :

- 36 oficerów, chorążych, podoficerów, szeregowców;
- 3 śmigłowce Mi-2;
- 15 samochodów różnych typów;
- 6 przyczep samochodowych.

Powyższa organizacja eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, eskadry lotnictwa łącznikowego oraz samodzielnych kluczy śmigłowców umożliwia w znacznym stopniu samodzielne działania eskadr na korzyść wojsk lądowych.

W okresie pokoju podstawowe pododdziały pułku lotnictwa wojsk lądowych bazują na lotnisku stałym w okresie pokojowego. Eskadra lotnictwa łącznikowego bazuje na lotnisku w pobliżu sztabu okręgu wojskowego. Samodzielne klucze śmigłowców bazują w garnizonach armijnych brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych. Za całokształt problematyki związanej ze szkoleniem lotniczo-specjalistycznym, zabezpieczeniem materiałowo-technicznym, inżynieryjnym i lotniskowym odpowiedzialny jest

Oddział Lotnictwa Wojsk Lądowych /Dowództwa Wojsk Lotniczych/.

Szkolenie taktyczno-bojowe pułku jest ściśle powiązane z planem szkolenia określonego okręgu wojskowego i jego związków taktycznych. Dla jak najlepszego osiągnięcia celów szkoleniowych w zakresie współdziałania, dowództwo pułku lotnictwa wojsk lądowych w porozumieniu ze sztabem ~~okręgu wojskowego~~ okręgu wojskowego zawczasu określa, jaka eskadra śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych z którą DZ/DPanc/ ma doskonalić i zgrywać swoje działania w organizowanych ćwiczeniach taktycznych.

Eskadra lotnictwa łącznikowego wykonuje zadania na korzyść dowództwa i sztabu okręgu wojskowego tak w trakcie ćwiczeń dowódczo-sztabowych i z wojskami, jak i również w normalnej działalności organizacyjno-szkoleniowej.

Natomiast samodzielne klucze śmigłowców biorą udział we wszystkich ćwiczeniach taktycznych armijnych brygad, artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych, jak również wykonują zadania związane z kierowaniem ogniem dywizjonów artylerii podczas wykonywania strzelania na poligonach artyleryjskich.

II. OSIAGANIE GOTOWOŚCI BOJOWEJ ORAZ WYPROWADZENIE PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH NA KIERUNEK OPERACYJNY .

1. Osiąganie wyższych stanów gotowości bojowej przez pułk lotnictwa wojsk lądowych.

Pułk lotnictwa wojsk lądowych, podobnie jak każdy inny pułk lotniczy posiada zawczasu opracowany plan osiagania wyższych stanów gotowości bojowej. W planie są określone przedsięwzięcia realizowane przez dowództwo, sztab oraz pododdziały pułku w okresie osiagania wyższych stanów gotowości bojowej, a w tym między innymi: przedsięwzięcia mobilizacyjne, lądowska eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych w rejonach alarmowych pułku i DZ/DPanc/, marszruty dla rzutów naziemnych eskadr i pułku oraz trasy lotów dla rzutów powietrznych do rejonów alarmowych pułku, związków taktycznych wojsk lądowych i stanowiska dowodzenia armii, czasy osiagania gotowości bojowej w pułkowych rejonach alarmowych oraz w rejonach alarmowych wojsk lądowych itp.

Jak z powyższego wynika, wszelkie zagadnienia związane z przebazowaniem rzutów naziemnych i powietrznych pułku do rejonów alarmowych zabezpieczanych wojsk lądowych są zawczasu uzgodnione z dowództwem odpowiedniego okręgu wojskowego i jego związkami taktycznymi.

~~W celu zapewnienia gotowości bojowej eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych w rejonach alarmowych DZ/DPanc/ w celu przyjęcia i odtworzenia gotowości bojowej eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych oraz zapewnienia warunków działań eskadrom do czasu przybycia pozostałych sił rzutów naziemnych eskadr, pododdziały pułku lotnictwa wojsk lądowych, po ogłoszeniu alarmu bojowego, kieruje się z rejonu stałej dyslokacji do jednego z wyznaczonych rejonów alarmowych pułku, zgodnie z wcześniej opracowanym planem.~~

Po otrzymaniu sygnału nakazującego osiągnięcie pełnej gotowości bojowej, w pułku lotnictwa wojsk lądowych realizowane są przedsięwzięcia zgodnie z wcześniej opracowanym planem. Jeszcze w rejonie stałej dyslokacji wydziela się czołówki materiałowo-technicznego zabezpieczenia eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych. Czołówki te są kierowane bezpośrednio z rejonu stałej dyslokacji pułku do rejonów alarmowych DZ/DPanc/ celem przyjęcia i odtworzenia gotowości bojowej eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych oraz zapewnienia warunków działań eskadrom do czasu przybycia pozostałych sił rzutów naziemnych eskadr.

Pododdziały pułku lotnictwa wojsk lądowych, po ogłoszeniu alarmu bojowego, kieruje się z rejonu stałej dyslokacji do jednego z wyznaczonych rejonów alarmowych pułku, zgodnie z wcześniej opracowanym planem.

W garnizonie są realizowane przedsięwzięcia mobilizacyjne. Zmobilizowani żołnierze oraz środki transportowe są kierowane w pierwszej kolejności do plutonów zabezpieczenia eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, a w dalszej kolejności do pozostałych pododdziałów pułku.

W rejonie alarmowym pułku następuje uzupełnienie pododdziałów pułku w stan osobowy, środki transportu i w środki materiałowo-technicznego zabezpieczenia. Dowództwo pułku w zależności od zaistniałej sytuacji uściśla decyzję w zakresie przebazowania rzutów powietrznych i naziemnych eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych w rejony alarmowe DZ/DPanc/ oraz przemarszu dowództwa, sztabu i pozostałych pododdziałów pułku w rejon alarmowy stanowiska dowodzenia armii.

Wszelkie zagadnienia dotyczące przebazowania rzutów naziemnych i powietrznych pułku są zawczasu uzgodnione z dowództwami armii /okręgu wojskowego/ i związków taktycznych.

Po osiągnięciu gotowości bojowej przez czołówki materiałowo-technicznego zabezpieczenia w rejonach alarmowych DZ/DPanc/ na określony sygnał /zarządzenie/ przebazowuje się rzuty powietrzne eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych z rejonu alarmowego pułku do rejonów alarmowych DZ/DPanc/.

W ślad za rzutami powietrznymi, w te same rejony wysyłane są po ukończeniu pozostałe siły i środki z plutonów materiałowo-technicznego zabezpieczenia eskadr.

W ostatniej kolejności z pułkowego rejonu alarmowego do rejonu alarmowego stanowiska dowodzenia armii przemieszcza się dowództwo, sztab i pozostałe pododdziały pułku lotnictwa wojsk lądowych.

W wypadku ogłoszenia stanu podwyższonej gotowości bojowej, dowództwo i sztab pułku lotnictwa wojsk lądowych kierują realizacją przedsięwzięć ujętych w planie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Zakres tych przedsięwzięć jest podobny, jak w innych pułkach lotniczych.

Jeżeli wybuch wojny zastanie pułk lotnictwa wojsk lądowych w miejscu stałej dyslokacji, wówczas dowództwo i sztab zarządzają alarm bojowy i kieruje wyprowadzeniem pododdziałów do rejonów alarmowych pułku dla przeprowadzenia w nich zabiegów mających na celu osiągnięcie pełnej gotowości bojowej w warunkach względnie bezpiecznych lub odtworzenia tej gotowości gdy została ona naruszona w wyniku uderzeń przeciwnika z powietrza.

Po odtworzeniu gotowości bojowej w rejonie alarmowym pułku lotnictwa wojsk lądowych, dowództwo i sztab pułku kieruje naziemne i powietrzne rzuty eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych do nakazanych rejonów dyslokacji związków taktycznych armii. Po skierowaniu rzutów powietrznych i naziemnych eskadr w nakazane rejony DZ/DPanc/, dowództwo i sztab wraz z pozostałymi pododdziałami inżynieryjno -technicznego zabezpieczenia przechodzi w rejon rozmieszczenia stanowiska dowodzenia armii.

2. Przebazowanie pułku z rejonów alarmowych związków taktycznych wojsk armii na kierunek operacyjny /do rejonu wyjściowego/.

Związki taktyczne armii przegrupowują się do rejonów wyjściowych w taki sposób, aby zapewnić dogodne warunki przyjęcia ugrupowania operacyjnego zgodnie z planem pierwszej operacji zaczepnej.

W pierwszym rzucie armii zazwyczaj przegrupowuje się 2-3 związki taktyczne, każdy po 2-3 drogach marszu w pasie o szerokości 20 km każdy.

Kolejność przegrupowania związków taktycznych i oddziałów armii będzie zależała głównie od ich dyslokacji pokojowej i stanu gotowości bojowej.

Niezależnie od warunków i sytuacji dąży się do przegrupowania:

- w pierwszej kolejności związków taktycznych, wojsk rakietowych części jednostek zabezpieczenia bojowego i materiałowo-technicznego w tym ~~eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych~~ i kluczy (BA) w chodzących do usztael) śmigłowców ( ) pierwszego rzutu operacyjnego armii;
- w drugiej kolejności pozostałych sił pierwszego rzutu operacyjnego oraz związków taktycznych drugiego rzutu operacyjnego armii w tym eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych podporządkowanych tym związkom;
- w następnej kolejności - pozostałych jednostek.

W czasie przegrupowania armii do rejonu wyjściowego eskadry śmigłowców będą angażowane do wykonania zadań związanych z zapewnieniem łączności, kierowaniem przegrupowania oraz rozpoznaniem:

dróg marszu, przepraw na przeszkodach wodnych i odcinków trudno przekraczalnych, rejonów odpoczynków, rejonów wyjściowych do natarcia oraz rejonów skażeń i zniszczeń na kierunku przegrupowania.

Duża stosunkowo szybkość wykonywania zadań rozpoznania na śmigłowcach /4-5 krotnie większa w porównaniu z naziemnymi środkami transportu/, całkowita niezależność od dróg i urządzeń drogowych, a także możliwość przelotu po najkrótszych trasach - stawiają śmigłowce w rzędzie środków najbardziej efektywnych, bez których w obecnych warunkach jest bardzo trudne dostarczenie na czas danych z rozpoznania dróg w trakcie przegrupowania związków taktycznych armii. Ponadto decydujące znaczenie w niektórych wypadkach będzie mieć fakt, że śmigłowce mogą przelatywać nad rejonami skażonymi i nad strefami zniszczeń. Zainstalowana na śmigłowcach aparatura ~~do~~ dozymetryczna pozwala na szybkie przeprowadzenie rozpoznania rejonów skażonych. Możliwośći jednoczesnego rozpoznania dróg i skażeń zapewnia uzyskanie danych koniecznych do powzięcia decyzji o zmianie marszrut oraz ominięciu stref zniszczeń i rejonów skażonych. Dane te mogą być w czasie marszu szybko przekazane dowódcom związków taktycznych.

Wykonanie powyższych zadań przez śmigłowce w ramach przegrupowania wojsk armii nie jest problemem skomplikowanym i nie wymaga dodatkowych wyjaśnień. Natomiast niezmiernie skomplikowane staje się w tym okresie samo zabezpieczenie działań tych śmigłowców oraz utrzymanie łączności.

Przegrupowanie wojsk armii-jak wiadomo- odbywać się będzie na odległość rzędu 250-350 i więcej km. Z chwilą osiągnięcia przez pierwszorzutowe DZ/DPanc/ rejonów wyjściowych do operacji ich eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych muszą szybko osiągnąć gotowość bojową do prowadzenia działań, gdyż wiele zadań powinno być realizowane przed wprowadzeniem tych dywizji do bitwy. Wymaga to, aby plutony materiałowo-technicznego zabezpieczenia eskadr przegrupowały się wraz ze stanowiskami dowodzenia związków taktycznych, a nawet w składzie ich wysuniętych stanowisk dowodzenia. Tym bardziej problem ten się komplikuje, ponieważ rozdzielenie tych plutonów na dwa rzuty wydaje się ~~nie~~ ^{celowe} ze względu na małą ilość ich sił i środków oraz znaczne trudności w dołączeniu ewentualnie pozostawionej części plutonu do eskadry.

Duża odległość przegrupowania wymaga natomiast zorganizowania pośrednich punktów bazowania eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, eskadry lotnictwa łącznikowego i kluczy śmigłowców brygad artylerii na kierunku przegrupowania armii. Jest to konieczne, gdyż pododdziały śmigłowców będą musiały realizować zadania związane z zabezpieczeniem przegrupowania.

Pododdziały inżynieryjno-technicznego zabezpieczenia pułku lotnictwa wojsk lądowych nie posiadają możliwości zorganizowania pośrednich punktów bazowania eskadr i kluczy, gdyż w ich skład wchodzi za mało dystrybutorów paliwowych i innego sprzętu, niezbędnego do odtwarzania gotowości bojowej śmigłowców, wykonujących zadania na korzyść wojsk armii w ramach przegrupowania.

Z drugiej strony, pododdziały te z chwilą osiągnięcia przez pierwszorzutowe związki taktyczne rejonów wyjściowych, powinny też znaleźć się w tych rejonach i osiągnąć gotowość do organizacji i realizacji materiałowo-technicznego i inżynieryjnego zabezpieczenia pododdziałów pułku lotnictwa wojsk lądowych.

W związku z powyższym, wydaje się, że rozwiązanie problemu materiałowo-technicznego i inżynieryjnego zabezpieczenia eskadr i kluczy śmigłowców może być osiągnięte dzięki wykorzystywaniu jako lotnisk pośrednich, lotnisk innych rodzajów lotnictwa, znajdujących się w pasie przegrupowania armii. Na lotniskach tych, zaopatrzenie śmigłowców w materiały pędne i smary mogłoby być realizowane przez pododdziały inżynieryjno-technicznego zaopatrzenia pułków lotniczych bazujących na tych lotniskach.

Niezbędny personel inżynieryjno-techniczny pułku lotnictwa wojsk lądowych, oraz konieczny sprzęt mógłby być przerzucony na te lotniska drogą powietrzną przez pododdziały śmigłowców.

W celu zapewnienia dowodzenia i sprawnej obsługi śmigłowców, na lotniska pośrednie powinny być wysyłane grupy operacyjne w skład których wchodziłoby przedstawiciele dowództwa i sztabu oraz służby inżynieryjnej i batalionu zaopatrzenia pułku lotnictwa wojsk lądowych. Wszelkie zagadnienia związane z utrzymaniem łączności z dowództwem armii i związków taktycznych w czasie przegrupowania powinny być w tym wypadku zawczasu uzgodnione przez dowództwa pułku i eskadr lotnictwa wojsk lądowych.

Wykorzystanie przez pułki lotnictwa wojsk lądowych, jako pośrednich^x lotnisk bazowania innych pułków lotniczych, wymaga wcześniejszego zorganizowania i uzgodnienia przez Dowództwo Wojsk Lotniczych /armii lotniczej/ wszelkich zagadnień materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

Przedstawiony powyżej sposób rozwiązania problemu materiałowo-technicznego i inżynierskiego zabezpieczenia przebazowania pułku lotnictwa wojsk lądowych na kierunek operacyjny, z jednoczesnym wykonywaniem zadań na korzyść wojsk lądowych, jest jednym z możliwych do przyjęcia wariantów. Inny wariant, polegający na organizacji tego zabezpieczenia w oparciu jedynie o siły i środki pułku, jak to już zostało wcześniej wspomniane, wydaje się mniej korzystny. Może on bowiem doprowadzić do sytuacji, w której eskadry nie osiągną pełnej gotowości bojowej w okresie wprowadzenia wojsk armii do bitwy, wskutek pozostania z tyłu znacznej części ~~ich~~ rzutów naziemnych, które były wykorzystywane do obsługi i zapatrywania śmigłowców na lądowiskach pośrednich. Ostateczne sformułowanie zasad organizacji materiałowo-technicznego i lotniskowego zabezpieczenia pułków lotnictwa wojsk lądowych w okresie przegrupowania armii wymaga jeszcze dodatkowych badań.

III. ORGANIZACJA I PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

W rejonie wyjściowym do operacji i w toku operacji dowództwo i sztab pułku lotnictwa wojsk lądowych rozmieszcza się w rejonie stanowiska dowodzenia armii. Pododdziały inżyniersko-lotnicze pułku rozmieszczane są przy lądowisku eskadry lotnictwa łącznikowego armii. Eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych bazują na lotniskach położonych 1-3 km od stanowisk dowodzenia DZ/DPanc/, natomiast samodzielne klucze śmigłowców armijnych brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych bazują w pobliżu stanowisk dowodzenia tych brygad.

Sztab pułku lotnictwa wojsk lądowych po przybyciu w rejon wyjściowy, powinien natychmiast nawiązać łączność z eskadrami śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych oraz z kluczami śmigłowców brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych, celem zebrania informacji o ich sytuacji i bazowaniu.

Zebrane dane winny być przekazane na kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia armii lotniczej oraz do oddziału operacyjnego armii. Oficerowie dowództwa i sztabu pułku, na polecenie dowódcy lub szefa sztabu, winni niezwłocznie nawiązać łączność z oddziałami: operacyjnym, rozpoznawczym i łączności, sztabem wojsk rakietowych i artylerii, szefostwem wojsk inżynieryjnych armii oraz z WSD DLSzR, w celu zebrania niezbędnych danych o sytuacji i potrzebach wojsk armii w zakresie wykorzystania śmigłowców.

Następnie oficerowie ci w wyznaczonym przez dowódcę /szefa sztabu/ pułku czasie powinni opracować i zameldować mu następujące dane:

- ocenę sytuacji naziemnej i powietrznej oraz jej wpływ na możliwości działań eskadr i kluczy w interesach wojsk armii, w tym możliwości środków **OPŁ** npla;
- stan bojowy i bazowanie pododdziałów pułku oraz ich aktualne zadania otrzymane od dowódców DZ/DPanc/ i brygad artylerii, a także ze sztabu armii;
- propozycje do ewentualnego wykorzystania eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych ze składu DZ/DPanc/ drugiego rzutu armii;
- stan środków materiałowo-technicznych, ich urzutowanie i przewidywane uzupełnienie;
- propozycje organizacji dowozu środków materiałowo-technicznych do poszczególnych pododdziałów w świetle przewidywanych dla nich zadań;
- propozycje w zakresie inżynieryjno-lotniczego zabezpieczenia działań pododdziałów siłami i środkami znajdującymi się w dyspozycji dowódcy pułku lotnictwa wojsk lądowych;
- organizacja łączności i dowodzenie podległymi pododdziałami pułku.

W celu poinformowania ^{dowódcy} (szefa sztabu) armii o sytuacji i możliwościach pułku lotnictwa wojsk lądowych, dowódca pułku w oparciu o dane przygotowane mu przez oficerów sztabu i szefów służb powinien przygotować odpowiedni meldunek. W meldunku tym powinien przedstawić następujące dane :

- stan pułku lotnictwa wojsk lądowych po przebazowaniu jego pododdziałów w rejon wyjściowy do operacji;
- stopień przygotowania personelu latającego do wykonywania zadań;
- aktualny stan sprzętu lotniczego i specjalnego;
- stan środków materiałowo-technicznych, ich urzutowanie, oraz przewidywane ich uzupełnienie;

- możliwości wykonywania zadań przez pododdziały pułku w świetle oceny sytuacji powietrznej i atmosferycznej;
- propozycje ~~w~~ zakresie ewentualnego wykorzystania eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych ze składu DZ /DPanc/ drugiego rzutu armii;
- organizacja dowodzenia pułkiem na ziemi, z ziemi i w powietrzu

Na zakończenie meldunku dowódca pułku może przedstawić swoje prośby i propozycje dotyczące :

- obrony, ochrony i maskowania lądowisk pododdziałów pułku siłami wojsk lądowych;
- udzielania przez wojska armii pomocy pododdziałom pułku w zakresie materiałowego, lotniskowego, technicznego i metodycznego zabezpieczenia;
- organizacji OPL lądowisk siłami i środkami wojsk lądowych;
- udzielania pomocy, jeśli zachodzi taka potrzeba, w zakresie przeprowadzania zabiegów sanitarnych u ludzi i dezaktywacji sprzętu;
- zapewnienia łączności z pododdziałami pułku siłami i środkami wojsk lądowych.

Sztab armii, biorąc pod uwagę meldunek dowódcy pułku, potrzeby wojsk armii oraz istniejącą sytuację określa konkretne zadania dla pułku, organizację współdziałanie oraz ustala zasady i przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia działań bojowych.

W zadaniu dla pułku lotnictwa wojsk lądowych ~~podaje się~~
~~podaje się~~ *podaje się**

- wiadomości o nieprzyjacielu, jego możliwości ^{oisk} oddziaływania oraz rubież styczności bojowej;
- ogólne zadanie armii oraz sposoby zmiany stanowiska dowodzenia
- zadanie dla pułku lotnictwa wojsk lądowych na dzień działań;
- natężenie działań;
- sposób wykonania przebazowania rzutu powietrznego i naziemnego pułku lotnictwa wojsk lądowych /wykorzystanie dróg/;
- sposób wzajemnego informowania się o sytuacji powietrznej, naziemnej i atmosferycznej;
- system powiadamiania o uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela i własnych;
- system dowodzenia i łączności na lądowiskach i w czasie wykonywania zadań;
- terminy, sposoby oraz miejsca składania meldunków bojowych;

* *Podtr: Zaświadczenie wykończenia lotnictwa wojsk lądowych*

- tablice rozmównicze, sygnały dowodzenia oraz sposób jednolitego kodowania map;
- sposoby udzielania pomocy pułkowi.

Po otrzymaniu zadania dowódca pułku lotnictwa wojsk lądowych analizuje jego treść, ocenia sytuację i podejmuje decyzję na działania pułku. Oficerowie dowództwa i sztabu pułku uzgadniają z poszczególnymi oddziałami sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb sposoby wykonania zadań oraz przygotowują dowódcy niezbędne dane do powzięcia decyzji.

Decyzja dowódcy pułku lotnictwa wojsk lądowych powinna ujmować między innymi następujące zagadnienia:

- szczegółowe zadania dla eskadry lotnictwa łącznikowego, ~~ogólne~~ ogólne zadania dla pozostałych eskadr i samodzielnych kluczy *oraz* ich natężenie działań;
- sposoby wykonania zadań, a szczególnie pokonywania przeciwdziałania środków obrony przeciwlotniczej przez eskadry działające w zasięgu tych środków;
- organizację materiałowo-technicznego i inżynierskiego zabezpieczenia działań bojowych eskadr i kluczy, a w tym między innymi:
  - terminy, drogi dowozu oraz ilości środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia przydzielonych poszczególnym pododdziałom;
  - sposoby ewakuacji i remontu uszkodzonego sprzętu lotniczego;
  - organizację przebazowania eskadr i pułku;
  - organizację dowodzenia i łączności;
  - terminy i sposoby przekazywania meldunków;
  - organizację kontroli i pomocy eskadrom ze ~~sztabu~~ dowództwa i sztabu pułku.

Na podstawie decyzji dowódcy pułku sztab opracowuje plan działań bojowych pułku. W planie tym, zwykle opracowywanym na mapie z legendą, powinny być ujęte następujące zagadnienia:

- najnowsze dane o sytuacji wojsk własnych i nieprzyjaciela wpływające na działania pułku i eskadr;
- zadania pododdziałów pułku;
- aktualne bazowanie eskadr i samodzielnych kluczy pułku oraz przewidywany ich manewr lotniskowy;
- organizację materiałowo-technicznego i inżynierskiego zabezpieczenia działań bojowych eskadr /kluczy/, w tym drogi dowozu i ewakuacji;

- organizację przebazowania pułku lotnictwa wojsk lądowych oraz eskadry lotnictwa łącznikowego;
- organizację dowodzenia i łączności.

Na podstawie powyższego planu sztab pułku opracowuje i przekazuje eskadrom /kluczom/ zadania oraz niezbędne informacje w zakresie materiałowo-technicznego i inżynierskiego zabezpieczenia działań bojowych. Wyznaczeni oficerowie dowództwa i sztabu pułku, zgodnie z opracowanym planem, są wysyłani do poszczególnych eskadr w celu kontrolowania działalności eskadr i udzielania niezbędnej pomocy.

W toku prowadzenia operacji przez wojska armii praca dowództwa i sztabu pułku lotnictwa wojsk lądowych powinna koncentrować się przede wszystkim na :

- zbieraniu informacji o warunkach działań eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, eskadry lotnictwa łącznikowego oraz kluczy śmigłowców brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych armii;
- uogólnianiu tych informacji i wypracowywaniu nowych sposobów działań śmigłowców, a także wdrażaniu ich do praktycznej działalności;
- informowaniu kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia armii lotniczej oraz zainteresowanych oddziałów sztabu armii o działalności pułku i podległych mu eskadr /kluczy/;
- zbieraniu informacji o sytuacji powietrznej /głównie o środkach OPL npla) i przekazywaniu opracowanych wniosków z tej sytuacji dowódcom eskadr /kluczy/;
- organizowaniu materiałowo-technicznego zabezpieczenia działań bojowych eskadr i kluczy;
- organizowaniu przedsięwzięć inżyniersko-lotniczego zabezpieczenia działań eskadr i kluczy;
- organizowaniu przebazowania pododdziałów bezpośrednio podległych pułkowi oraz udzielaniu pomocy w przebazowaniu poszczególnych eskadr i kluczy;
- organizowaniu i ewakuacji oraz remontu uszkodzonego sprzętu lotniczego;
- prowadzeniu ewidencji oraz składaniu zapotrzebowań na uzupełnienie pułku w ludzi, sprzęt i środki materiałowo-technicznego zabezpieczenia;

- opracowywaniu i składaniu meldunków sztabowi armii o stanie i możliwościach pułku lotnictwa wojsk lądowych, wnioskach z dotychczasowych działań pułku /eskadr/ oraz propozycji dotyczących usprawnienia działań.

W niektórych sytuacjach dowódca armii może powziąć decyzję na wykorzystanie całości lub większości sił pułku lotnictwa wojsk lądowych do wykonania określonego zadania. Na przykład może to mieć miejsce w wypadku konieczności wykorzystania pułku do wysadzenia taktycznego desantu powietrznego. W tym wypadku dowódca pułku przejmuje w pełni dowodzenie wszystkimi pododdziałami biorącymi udział w działaniach desantowych.

Dowódca armii podejmując decyzje na wykorzystanie pułku lotnictwa wojsk lądowych do wykonania desantowania taktycznego desantu powietrznego, winien w zadaniu dla dowódcy pułku określić:

- zadanie, skład desantu, który związek taktyczny wydziela siły i środki do desantowania;
- rejon wyjściowy desantu;
- rejon i czas wysadzenia desantu;
- siły i środki jakie będą brały udział w zabezpieczeniu przelotu śmigłowców z desantem taktycznym.

Po otrzymaniu zadania dowódca pułku lotnictwa wojsk lądowych będzie brał udział w organizacji wysadzenia desantu taktycznego.

W ramach organizacji wysadzenia desantu powinien on określić :

- lądowiska i czas lądowania eskadr ~~X~~ śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych w rejonie wyjściowym desantu;
- podział śmigłowców do lądowania desantu;
- czas i sposób lądowania desantu na śmigłowce;
- czas i sposób startu śmigłowców z desantem taktycznym;
- trasę i profil lotu, sposób zbiórki i ugrupowanie śmigłowców;
- organizację dowodzenia pułkiem na ziemi, z ziemi i w powietrzu
- organizacja łączności z lotnictwem wykonującym zadania zabezpieczenia przelotu i lądowania śmigłowców;

W ramach uzgodnienia współdziałania z dowódcą desantu sztab pułku lotnictwa wojsk lądowych winien uzgodnić:

- podział desantu na zgrupowania bojowe;
- wybór i oznaczenie lądowisk w rejonie wyjściowym desantu
- sposób lądowania ludzi i sprzętu na śmigłowce;
- rejony lądowania poszczególnych zgrupowań desantu;

- sposób zabezpieczenia śmigłowców w czasie startu z rejonu wysadzenia desantu taktycznego;
- sygnały współdziałania dotyczące czasu przybycia śmigłowców w rejon wyjściowy desantu, rozpoczęcia i zakończenia załadowania wojsk desantu na śmigłowce, startu z desantem, rozpoczęcia wyładowania desantu, zakończenia wyładowania desantu.

Zagadnienia dotyczące zabezpieczenia działań bojowych śmigłowców przez LMSz i LM w rejonie wyjściowym, na trasie przelotu w rejonie desantowania i w locie na trasie powrotnej dowódca pułku lotnictwa wojsk lądowych winien uzgodnić z przedstawicielami DLSzR i DIM /plm/ na SD armii.

Po uzgodnieniu wszystkich zagadnień związanych z organizacją wysadzenia desantu dowódca pułku lotnictwa wojsk lądowych ostatecznie podejmuje decyzję. Sztab pułku lotnictwa wojsk lądowych wspólnie z dowódcą desantu opracowuje tabelę załadowania oraz mapę decyzji dowódcy pułku. W oparciu o w/w dokumenty dowódca pułku stawia zadanie bojowe dowódcom eskadr.

Zgodnie z otrzymanym zadaniem w eskadrach organizuje się bezpośrednio przygotowanie do działań bojowych, którego przebieg powinni kontrolować przedstawiciele dowództwa i sztabu pułku.

IV. PODSTAWOWE ZASADY MATERIAŁOWEGO, TECHNICZNEGO, INŻYNIERYJNEGO I LOTNISKOWEGO ZABEZPIECZENIA PODODZIAŁÓW PUŁKU LOTNICTWA WOJSK LĄDOWYCH

Pułk lotnictwa wojsk lądowych i jego pododdziały ~~w działaniach bojowych~~ w środki materiałowo-techniczne i inżynieryjne typu lotniczego jest zabezpieczany przez armię lotniczą, a w środki materiałowo-techniczne typu ogólnowojskowego przez wojska armii.

Zaopatrzenie materiałowo-techniczne typu lotniczego obejmuje :

- śmigłowce i samoloty;
- sprzęt i materiały służby lotniczo-technicznej;
- sprzęt i materiały pionu zabezpieczenia dowodzenia /łączności, ubezpieczenia lotów, meteorologiczne itp/;
- sprzęt i materiały służby rozpoznawczej;
- sprzęt wysokościowo-ratowniczy i nawigatorski;

- uzbrojenie i amunicję lotniczą;
- części zamienne i środki naprawcze;
- materiały pędne oraz smary przeznaczone do eksploatacji śmigłowców i samolotów /paliwo lotnicze, oleje, smary, produkty specjalne i.t.p./.

Do środków materiałowych typu ogólnowojskowego zalicza się :

- sprzęt i środki służby żywnościowej;
- sprzęt i materiały służby mundurowej;
- sprzęt i materiały służby kwaterunkowej;
- sprzęt i materiały służby przeciwpożarowej;
- środki finansowe;
- amunicję i uzbrojenie ogólnowojskowe;
- sprzęt i materiały zabezpieczenia chemicznego;
- sprzęt i materiały służby inżynieryjno-saperskiej;
- sprzęt i materiały służby medycznej;
- sprzęt i materiały kulturalno-oświatowe;
- materiały pędne i smary przeznaczone do eksploatacji pojazdów mechanicznych ~~oraz sprzętu naziemnego zabezpieczenia~~ /benzyna samochodowa, olej napędowy, smary, oleje, produkty specjalne i.t.p/ oraz sprzęt służby mps.

Zaopatrywanie pułku lotnictwa wojsk lądowych w środki materiałowo-techniczne typu lotniczego zapewnia i organizuje kwatermistrzowski rzut dowodzenia armii lotniczej, a w środki materiałowo-techniczne typu ogólnowojskowego zapewnia i organizuje kwatermistrzowski rzut dowodzenia armii ogólnowojskowej. Zaopatrzenie w pojazdy typu samochodowego oraz w części zamienne realizuje Centralny Ośrodek Zaopatrzenia poprzez oddział gospodarczy armii ogólnowojskowej. Wszelkiego rodzaju remonty bieżące oraz obsługę techniczną pojazdów mechanicznych realizują warsztaty polowe armii ogólnowojskowej.

Zaopatrywanie eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, eskadry lotnictwa łącznikowego i kluczy śmigłowców /ABROT-ABAA/ w środki materiałowo-technicznego zabezpieczenia typu lotniczego realizuje batalion zaopatrzenia pułku lotnictwa wojsk lądowych a typu ogólnowojskowego realizują związki taktyczne wojsk lądowych oraz kwatermistrzowski rzut dowodzenia w odniesieniu do eskadry lotnictwa łącznikowego.

Batalion zaopatrzenia pułku lotnictwa wojsk lądowych powinien posiadać w swoich magazynach zapasy materiałowe na trzy dni. Podobnie plutony zaopatrzenia eskadr i drużyny zaopatrzenia kluczy śmigłowców /BA/ powinny też posiadać zapas tych środków wystarczający na trzydniowe ich działania.^x

W wypadkach szczególnych / na przykład w razie niemożliwości dowozu środków materiałowych z batalionu zaopatrzenia pułku lotnictwa wojsk lądowych/ eskadry i samodzielne klucze śmigłowców powinny zaopatrywać się w miejscach bazowania najbliższych pułków lotniczych armii lotniczej.

Dowóz środków materiałowo-technicznych powinien być organizowany w następujący sposób: z armii lotniczej do batalionu zaopatrzenia /plwl/ transportem armii lotniczej, z batalionu zaopatrzenia do eskadr i samodzielnych kluczy śmigłowców - transportem batalionu zaopatrzenia.

Bezpośrednią obsługę techniczną śmigłowców i samolotów znajdujących się w wyposażeniu pułku lotnictwa wojsk lądowych realizuje etatowa służba inżynieryjno-lotnicza pułku.

Do obowiązków służby inżynieryjno-lotniczej należy :

- kierowanie i nadzór nad sprawnością techniczną sprzętu lotniczego
- szkolenie personelu latającego i technicznego z zakresu służby inżynieryjno-lotniczej;
- wykonywanie drobnych i okresowych remontów;
- wymiana silników na śmigłowcach i samolotach.

Na szczeblu pułku za zabezpieczenie inżynieryjno-lotnicze odpowiedzialna jest sekcja inżynieryjno-lotnicza. Kierownikiem tej sekcji jest zca dcy pułku d/s inżynieryjno-lotniczych.

Niezależnie od sekcji inżynieryjno-lotniczej wchodzącej w skład pułku w każdej eskadrze i w samodzielnych kluczach znajduje się etatowa obsługa techniczna śmigłowców, która jest przeznaczona do obsługi śmigłowców w czasie wykonywania zadań bojowych.

Za wybór i przygotowanie terenu pod lotniska /lądowiska/ eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych samodzielnych kluczy

---

x/ Patrz: "Zasady wykorzystania lotnictwa wojsk lądowych dla potrzeb wojsk operacyjnych" - str 124

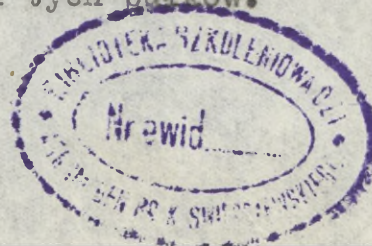
odpowiadają dowódcy tych eskadr i kluczy, natomiast w odniesieniu do eskadry lotnictwa łącznikowego - dowódca pułku lotnictwa wojsk lądowych. Dowódcy ci odpowiadają też za ochronę, obronę i maskowanie lotnisk. Natomiast wojska lądowe są zobowiązane do udzielania wszelkiej niezbędnej pomocy w zakresie przygotowania, ochrony, obrony i maskowania lotnisk tych pododdziałów, które wykonują na ich korzyść zadania.

Zakwaterowanie i żywienie personelu organizowane jest w oparciu o siły i środki pułku i eskadr. Oddziały gospodarcze wojsk lądowych, jeżeli zachodzi taka potrzeba są zobowiązane do udzielania w tym względzie niezbędnej pomocy. Jedynie zakwaterowanie i żywienie personelu samodzielnych kluczy śmigłowców organizują oddziały gospodarcze brygad artylerii i rakiet operacyjno-taktycznych.

Z A K O Ń C Z E N I E

Pułki lotnictwa wojsk lądowych zostały zorganizowane w celu zaspokojenia najpilniejszych potrzeb wojsk lądowych związanych przede wszystkim z transportem powietrznym, łącznością, rozpoznaniem, a w niedalekiej perspektywie i z ich wsparciem ogniowym. Jak wskazują na to wnioski z przeprowadzonych w marcu bieżącego roku ćwiczeń pod kryptonimem "Luty-73", zorganizowanie dwóch takich pułków nie zaspokoiło potrzeb naszych wojsk lądowych. W związku z powyższym, jak należy sądzić, w niedalekiej przyszłości nastąpi reorganizacja lotnictwa wojsk lądowych, mająca na celu zwiększenie stanu ilościowego śmigłowców, dostosowanie jednostek tego lotnictwa do zmienionych stanów ilościowych oraz jeszcze większe zbliżenie dowództw i sztabów tych jednostek do odpowiednich dowództw i sztabów wojsk lądowych. Nie jest wykluczone, że w wyniku reorganizacji powstaną brygady lotnictwa wojsk lądowych, względnie zostaną zorganizowane nowe pułki lotnictwa wojsk lądowych.

Jak wiadomo w uzbrojenie pułków lotnictwa wojsk lądowych rozpoczęto wprowadzać śmigłowce uzbrojone. Proces ten w konsekwencji doprowadzi do poważnej zmiany roli tych pułków.

Pułki te z jednostek zabezpieczających działania wojsk lądowych, przekształcą się w jednostki wspierające ogniem te wojska. Oczywiście wpłynie to na zasady i sposoby wykorzystania tych pułków oraz na zakres i treść pracy ich dowództw i sztabów. Problematykę tą w pilnym trybie zamierzamy opracować w najbliższym okresie. Dlatego też przedstawione w skrypcie zagadnienia należy traktować jako próbę podsumowania dotychczasowych badań w tym względzie a nie jako w pełni zakończony proces. Wyniki nowych badań zostaną opublikowane w następnych edycjach skryptów wydawanych na tematy związane z wykorzystaniem lotnictwa wojsk lądowych.

L i t e r a t u r a :

1. "Zasady wykorzystania lotnictwa wojsk lądowych dla potrzeb wojsk operacyjnych". Wyd. MON Inspektorat Szkolenia W-wa 1967
2. "Zasady organizacji i prowadzenia rozpoznania powietrznego na korzyść wojsk operacyjnych" Wyd. MON Sztab Generalny II Zarząd Warszawa 1970 r.

O P R A C O W A Ł :
ST. WYKŁADOWCA TAKTYKI LOTNICTWA

płk dypl. Jan SAJAK

Wydruk: w 7 egz.

Egz. Nr 1-7-Bibl. Tajna ASG

Wyk.: płk Sajak

Druk: T.G. dnia 9.04.73r.

Nr ks.masz.0315/WL

